

Hekkefugler i åpent lavland og jordbrukslandskap

NO_BIRD_001

Økosystem: Åpent lavland og jordbruksmark
Egenskap: B1 – biologisk mangfold
Variabelverdi for 2024: 79,66 %
Usikkerhet (50% KI): 72,90 – 86,75

79,66 %

Om indikatoren

Indikatoren *hekkefugler i jordbruksmark og åpent lavland* måler utviklingen i bestandsstørrelsen til sju vanlige fuglearter som er karakteristiske for jordbrukslandskap og åpne lavlandsområder, aggregert til en flerartsindeks (Multispecies Index, MSI). Indikatoren er basert på data fra Norsk hekkefugleovervåking og uttrykker endringer i fuglebestandene relativt til referanseåret 2010. Fugler er valgt som indikator fordi de er en sentral del av biologisk mangfold, utfører viktige økosystemfunksjoner og reagerer på både naturlige og menneskeskapte påvirkninger. Indikatoren reflekterer den komposisjonelle tilstanden i økosystemet ved å vise om bestandene av typiske fuglearter i jordbruks- og lavlandsområder er stabile, økende eller avtakende.

Høye og stabile fuglebestander tolkes som et tegn på god økologisk tilstand, mens bestandsnedgang kan indikere forringelse av habitatkvalitet, redusert ressursgrunnlag eller andre belastninger på økosystemet.

Påvirkningsfaktorer

Endringer i arealbruk og jordbrukspraksis vil påvirke indikatorverdien, ettersom intensivering av jordbruket, redusert beitebruk, gjengroing av åpne arealer, tap av kantsoner og småbiotoper samt omdisponering av jordbruksareal kan føre til dårligere leveområder for flere av artene i indeksen. Indikatoren kan også påvirkes av endringer i næringstilgang, spesielt forekomsten av insekter og frø, som er viktige matressurser for mange fuglearter.

Klimaendringer kan påvirke bestandene gjennom endrede temperatur- og nedbørsmønstre, forskyvninger i hekkesesong og endringer i artssammensetning. Videre kan faktorer som habitatfragmentering, redusert landskapskonnektivitet og økende menneskelig aktivitet bidra til bestandsnedgang. Ettersom fugler reagerer relativt raskt på slike miljøendringer, kan utviklingen i indikatoren gi et samlet uttrykk for hvordan økologiske forhold og habitatkvalitet i jordbrukslandskap og åpne lavlandsområder endrer seg over tid.

Hvor kommer dataene fra?

Norsk hekkefugleovervåking er et landsdekkende overvåkingsprogram med om lag 500 faste telleruter fordelt over hele Norge og på tvers av ulike naturtyper. Hvert år i hekkesesongen besøker observatører rutene og registrerer alle fugler som sees eller høres ved faste tellepunkter etter en standardisert metode. Dataene kvalitetskontrolleres av NINA (Norsk institutt for naturforskning) og brukes til å overvåke utviklingen i bestandene til hekkefugler over tid. Den brede geografiske dekningen og den årlige datainnsamlingen gjør datasettet godt egnet til å beskrive endringer i fuglebestandene på nasjonalt nivå. Du kan lese mer om overvåkingen **her**.

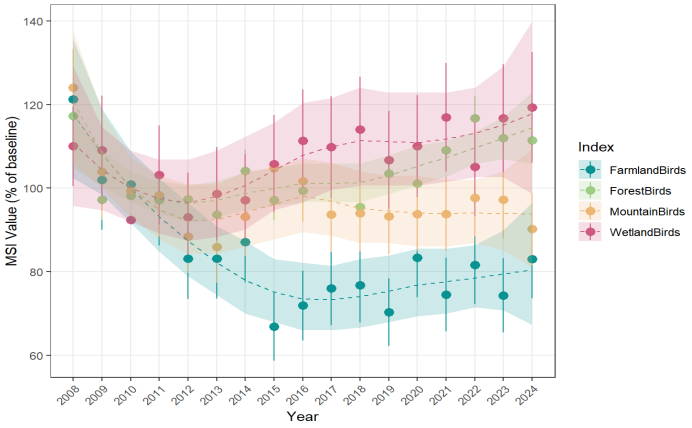
Hvordan beregnes indikatoren

Datagrunnlag

Det er syv vanlige fuglearter som inngår i datagrunnlaget for indikatoren. Fugleartene er faglig vurdert til å tilhøre økosystemene åpent lavland og jordbruksmark. De syv artene er:

- Sanglerke (*Alauda arvensis*)
- Gulspurv (*Emberiza citrinella*)
- Låvesvale (*Hirundo rustica*)
- Linerle (*Motacilla alba*)
- Storspove (*Numenius arquata*)
- Stær (*Sturnus vulgaris*)
- Vipe (*Vanellus vanellus*)

Les mer om hvordan indikatoren beregnes **her**
(OBS: indikatorens ID er NO_BIRD_001)

Usikkerhet

Variasjon i observasjoner, datadekning og den geografiske fordelingen av overvåkingsrutene bidrar til usikkerhet i datagrunnlaget.
Resultatene påvirkes også av statistisk usikkerhet i bestandsestimatene, som uttrykkes gjennom usikkerhetsintervaller på 50 % konfidensintervall (72,90 % – 86,75 %).

Ved tolkning av indikatoren er det viktig å merke seg at den mangler økologiske referanse- eller grenseverdier. Verdien viser kun endring i fuglebestandene relativt til 2010 og kan derfor ikke brukes til å avgjøre om tilstanden er god eller dårlig i absolutt forstand. Endringer i indikatoren bør primært tolkes som uttrykk for langsiktige trender i fuglebestandene, som kan påvirkes av en rekke faktorer, blant annet arealbruksendringer, klimaendringer og endringer i mattilgang.

Hvordan skal endringer i indikatorverdien tolkes?

Endringer i indikatorverdien vil gjenspeile forskjellen i fuglebestandene fra referanseåret 2010. 2010 er et teknisk referanseår, hvor overvåkingsdataene er vurdert til å være gode nok på nasjonalt nivå.

Verdien fra 2022-2024 på 79,66 % indikerer en samlet nedgang av hekkefuglbestanden i åpent lavland og jordbruksmark på nesten 20 %. Som figuren over viser, er kategorien med "FarmlandBirds" som tilsvarer *hekkefugler i åpent lavland og jordbruksmark*, den bestanden med hekkefugler som har hatt størst nedgang i overvåkingsperioden.

Sist oppdatert: 16. oktober 2026

Miljø-direktoratet